

Yeshurun Waxed Fat – On Affluence

R. Mois Navon

Haazinu 5779 – Sefardi Rimon

Yeshurun waxed fat and kicked.

וַיִּשְׂמֵן יִשְׂרָאֵל וַיִּבְעַט

What a powerful statement. So simple. So deep. And so critical to Medinat Yisrael today.

To understand, we must realize that this is the statement is actually the TURNING POINT in what becomes the brutal song: Haazinu. It is a song we are exhorted – with good reason – to forever remember by heart! R. E. Bick (Torah MiEtzion, Dev. 383-391 <for shiur can go through his ideas on differences between shirim>) explains that this song is not like other songs such as Shirat Hayam – which is a spontaneous thanks to God – but rather it is a song for the future: at some point in Jewish History it will bear witness that we should not abandon God. (While R. Bick says it will bear witness that we should not have abandoned God, I would read it as a warning in the hope that we not be the brunt of its wrath. Wishful thinking? Maybe. But why have us ever memorize a prophecy of doom and destruction if there is no way to avoid it?).

The song starts by telling us 2 essential facts:

(1) God is fair and just

פרשת האזינו

(ז) הַצּוֹר תְּמִים פָּעֵלוּ כִּי כָּל דָּרְכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאִין עוֹל צְדִיק וְיִשְׂרָאֵל הוּא :

(2) God chose us as His people and took care of our physical needs

פרשת האזינו

(ט) כִּי חֶלֶק יְקוֹק עָמוּ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ : (י) וּמִצָּאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתַהוֹ יִלַּל יִשְׂמֵן יִסְבְּבֵנְהוּ בּוֹנְנָהוּ יִצְרְנָהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינָו : (יא) כְּנִשְׂרָ יַעִיר קִנּוּ עַל גּוֹזְלָיו יִרְחַף יִפְרֵשׁ כְּנִפְיוּ יִקְחָהוּ יִשְׂאָהוּ עַל אֶבְרָתוֹ : (יב) יְקוֹק בָּדַד יִנְחֵנוּ וְאִין עָמוּ אֵל יִכָּר : (יג) יִרְכְּבָהוּ עַל <במֹותֵי> בְּמֹותֵי אֶרֶץ וַיֹּאכַל תְּנוּבַת שָׂדֵי וַיִּנְקָהוּ דְבַשׁ מִסַּלַּע וְשֶׁמֶן מִחֲלָמִישׁ צוּר : (יד) חֲמָאֵת בְּקָר וְחֲלֵב צֹאן עִם חֲלֵב כְּרִים וְאֵילִים בְּנֵי בֶשֶׂן וְעֵתוּדִים עִם חֲלֵב כְּלִיֹּת חֲטָה וְדָם עֵגֶב תִּשְׁתֶּה חֶמֶר :

And then comes the indictment against the people which talks of the idol worship and faithlessness of the people followed by God's HESTER PANIM and great SUFFERINGS.

פרשת האזינו

(טו) יִקְנָאָהוּ בְּזָרִים בְּתוֹעֵבַת יִכְעִיסָהוּ : (יז) יִזְבְּחוּ לְשֹׁדִים לֹא אֱלֹהֵי אֱלֹהִים לֹא יִדְעוּם חֲדָשִׁים מִקְרָב בָּאוּ לֹא שְׁעָרוֹם אֲבִתֵּיכֶם : (יח) צוּר יִלְדָּד תִּשְׂי וְתִשְׁכַּח אֵל מְחֻלָּף : (יט)

וַיֵּרָא יִקְוֹק וַיִּנְאָץ מִכַּעַס בְּנֵיו וּבְנֹתָיו : (כ) וַיֹּאמֶר אֶסְתִּירָה פָּנֵי מִהֶם אַרְאָה מָה אַחֲרֵיהֶם כִּי דוֹר תִּהְיֶה הֵמָּה בָּנִים לֹא אֲמֹן בָּם : (כא) הִם קִנְאוּנֵי בְּלֹא אֵל כַּעֲסוּנֵי בְּהַבְלִיָּהֶם וְאֲנִי אֶקְנִיאֵם בְּלֹא עֵם בְּגוֹי נָבֵל אֲכַעִיסֶם : (כב) כִּי אִישׁ קִדְחָה בְּאִפֵּי וַתִּיקַד עַד שְׂאוֹל תַּחֲתִית וַתֹּאכַל אֶרֶץ וַיִּבְלָה וַתִּלְהַט מוֹסְדֵי הָרִים : (כג) אֶסְפָּה עֲלֵימוֹ רְעוֹת חֲצֵי אֲכֻלָּה בָּם : (כד) מְזֵי רָעַב וּלְחָמִי רָשָׁף וְקוּטֵב מְרִירֵי וְשׁוֹן בְּהֵמַת אֲשַׁלַּח בָּם עִם חֲמַת זֹחֲלֵי עֶפֶר : (כה) מִחוּץ תִּשְׁכַּל חֶרֶב וּמִחֲדָרִים אֵימָה גַם בַּחוּר גַּם בַּתּוֹלָה יוֹנֵק עִם אִישׁ שִׁיבָה : (כו) אֲמַרְתִּי אֶפְאַיָּהֶם אֲשַׁבִּיתָה מֵאֲנוּשׁ זָכָרֶם : (כז) לוֹלֵי כַּעַס אוֹיֵב אֲגוּר פֶּן יִנְכְּרוּ צָרִימוֹ פֶּן יֹאמְרוּ יָדְנוּ רָמָה וְלֹא יִקְוֹק פֶּעַל כָּל זֹאת : (כח) כִּי גוֹי אֲבָד עֲצוֹת הֵמָּה וְאִין בְּהֶם תְּבוּנָה : (כט) לוֹ חֲכָמוֹ יִשְׁכִּילוּ זֹאת וְיִבְיִנוּ לְאַחֲרֵיהֶם : (ל) אֵיכָה יִרְדֹּף אֲחָד אֶלְף וְשִׁנָּיִם וְיִנְסוּ רַבְבָּה אִם לֹא כִי צוּרֶם מְכָרֶם וַיִּקְוֹק הַסְּגִירָם : (לא) כִּי לֹא כְּצוּרָנוּ צוּרֶם וְאֵיבֵינוּ פְּלִילִים : (לב) כִּי מִגֶּפֶן סֶדֶם גִּפְנִים וּמִשְׁדָּמַת עֲמָרָה עֲנַבְמוֹ עֲנַבֵּי רוֹשׁ אֲשַׁכֵּלֶת מִרְרַת לָמוֹ : (לג) חֲמַת תִּנְיָנִים יִינָם וְרֹאשׁ פְּתָנִים אֲכָזָר : (לד) הֲלֹא הוּא כְּמַס עֲמָדֵי חֲתוּם בְּאוֹצְרֹתָי : (לה) לִי נֶקֶם וְשִׁלְמִם לְעַת תִּמְוֹט רְגֵלְם כִּי קָרוֹב יוֹם אֵידָם וְחָשׁ עֲתֵדַת לָמוֹ : (לו) כִּי יָדִין יִקְוֹק עֲמוֹ וְעַל עֲבָדָיו יִתְנַחֵם כִּי יִרְאָה כִּי אֲזַלַת יָד וְאֶפֶס עֲצוֹר וְעֲזוּב : (לז) וְאָמַר אֵי אֱלֹהֵימוֹ צוּר חֲסִיוֹ בּוֹ : (לח) אֲשֶׁר חֲלַב זִבְחֵימוֹ יֹאכְלוּ יִשְׁתִּנוּ יֵין נְסִיכָם יִקוּמוּ וַיַּעֲזְרָכֶם יְהִי עֲלֵיכֶם סִתְרָה : (לט) רְאוּ עֲתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים עֲמָדֵי אֲנִי אֲמִית וְאֲחִיָּה מְחַצְתִּי וְאֲנִי אֶרְפָּא וְאִין מִיָּדֵי מְצִיל : (מ) כִּי אֲשָׂא אֶל שְׁמַיִם יָדֵי וְאָמַרְתִּי חִי אֲנֹכִי לְעֵלָם : (מא) אִם שְׁנוֹתַי בְּרֶק חֶרֶבִי וַתֹּאחֲזוּ בְּמִשְׁפָּט יָדֵי אֲשִׁיב נֶקֶם לְצָרֵי וְלִמְשֻׁנָּאֵי אֲשִׁלְמִם : (מב) אֲשַׁפִּיר חֲצֵי מִדָּם וְחֶרֶבִי תֹאכַל בְּשָׂר מִדָּם חָלָל וְשִׁבְיָה מִרֹאשׁ פְּרָעוֹת אוֹיֵב : (מג) הֲרַנִּינוּ גוֹיִם עֲמוֹ כִּי דָם עֲבָדָיו יִקוּם וְנֶקֶם יִשִּׁיב לְצָרָיו וְכִפֵּר אֲדָמָתוֹ עֲמוֹ : פ

BUT! This indictment (haashama) is actually preceded by one simple statement:

פרשת האזינו

(טו) וַיִּשְׁמַן יִשְׁרוּן וַיִּבְעֹט שְׁמֵנָת עֲבִית כְּשִׁית וַיִּטֹּשׁ אֱלֹהֵי עֲשָׂהוּ וַיִּנְבֵּל צוּר יִשְׁעָתוֹ :

This is the BEGINNING of the FALL – the getting fat.

The Midrash explains that all falls begin with satiety.

מדרש תנאים לדברים פרק לב פסוק טו

(טו). וישמן ישורון ויבעט לעולם כל שלפי שבע רעים וכן את מוצא בראשונים דור המבול ודור הפלגה והסדומיים שלא מרדו במקום אלא מתוך מאכל ומשקין שני חמאת בקר וחי צאן מה הוא אומי וישמן ישי ויבי אמי הקדוש ברוך הוא למשה אמור לישראל כשאתם נכנסין אין אתם עתידין למרוד אלא מתוך שלוח שני (לא כ) כי אביאנו אל הארץ אשר נשי לאי זבי חלי ודי ואי ושי ודי ופי אל אלהי אחר: וכך אמי להן משה כשאתם נכנסין לארץ אין אתם עתידין למרוד אלא מתוך שלוח שני (ח יב - יד) פן תאי ושי ובי טוי ורם לבבך ושי את ה' אלהי והי' בשבטים (ברא' לו כה) וישבו לאכל לחם וישב ראובן אל הבור (שם לו כט) והי' בדור המדבר (שמות לב ו) וישב העם לאי ושי ויקי לצי מה צחק ציחקו עמדו ועשו את העגל הוי מתוך מאכל ומשקה מרדו מאחר המקום ועמדו ועשו את העגל: רי שמעון בן יוחאי מושלו משל להי' לאחד שעשה לו עגל אחד והיה משפשו ומגרדו ומאכילו כרשנים גדל העגל ונתן בעליו עול על צוארו קירטע העגל ושיבר את העול וקיץץ את הסבניירים כך אמי הקדוש ברוך הוא למשה במדה שמדדתם באותה המדה אני מודד לכם מוטות עץ שברת ועשית תחתיהם מוטות ברזל (יר' כח יג): וכן את מוצא בבני איוב שלא באה עליהם פורענות אלא [מתוך] מאכל ומשתה שני (איוב א יג; יט) ויהי היום ובניו ובנותיו אוכלים ושותים יין והנה רוח גדולה באה הוי מתוך מאכל ומשתה באה עליהם פורענות: וכן את מוצא בעשרת השבטים שלא מרדו במקום אלא מתוך מאכל ומשתה שני (עמוס ו ד - ו) השוכבים עלי מטות שן

הפורטים על פי הנבל השותים במזרקי יין מה נאמי בהן (שם ו ז) לכן עתה יגלו בראש גולים הוי מתוך מאכל ומשתה מרדו מאחר המקום והגלה אותם מארצו: וכך את מוצא למחר לימות המשיח שאינן מורדין במקום אלא מתוך מאכל ומשתה שני חמי בקי וחי צאן מהוא אומי וישמי ישוי ויב':

What is even more telling is that the Midrash explains that the words “shamanta, avita, kasita” refer to the 3 generations before the Mashiach as learned from the verse in Isaiah. And on this the explain clearly that “fat” doesn’t just mean food – but cash money green. More literally: silver and gold which translates directly, explains the Midrash, to idol worship!

שמנת עב' כש' אלו שלשה דורות שלפני המשיח שני (ישעי' ב ז - ח עיין שם) ותמלא ארצם סוסים :
ותמלא ארצם כסף וזהב : ותמלא ארצם אלילים : ...

But why? Why is it that “fat” always leads to infidelity to God? It is not simply that once man figures he can take care of himself he abandons God, but it is much deeper than that.

To understand, I refer to an article written by Rabbi Gil Perl

<http://www.gilperl.com/modern-orthodoxy-and-the-american-dream> who discusses the repercussions of being “fat” – i.e., wealthy – that is plaguing America, including the modern orthodox community:

Several years ago, though, the social psychologist David Myers wrote an important book called the **American Paradox**, which offers sobering insight into this national pursuit. In it he notes that though we Americans, en masse, have far more material luxury today than did our grandparents in the 1950s, we're no happier for it. In fact, rates of depression, divorce, and suicide have only gone up - not down. His research shows that after a certain level of basic comfort has been achieved, there is actually an inverse relationship between one's focus on the attainment of wealth and one's overall well-being.

Basically, once people focus on wealth they lose their sense of values, their sense of greater purpose.

What's more, R. Perl brings another study - Columbia's Teacher's College entitled “*I Can, Therefore I Must*”: *Fragility in the Upper-Middle Class* - which he explains, is “a group which undoubtedly includes many, if not most, of the children in the **American Modern Orthodox community**”. The paper states:

This paper is about a counterintuitive notion: that upper-middle class youth, who are en route to the most prestigious universities and well-paying careers in America, are more likely to be more troubled than their middle-class counterparts. Youth in poverty are widely recognized as being “at risk,” but increasingly, significant problems have been seen at the other end of the socioeconomic continuum.

בני נוער מן המעמד הביניים-הגבוה, הנמצאים בדרך לאוניברסיטאות היוקרתיות ביותר והמקצועות המשלמים היטב באמריקה, נוטים יותר להיות מוטרדים יותר ממקבליהם במעמד הביניים. הנוער שחיים בעוני מוכר היטב כ"נוער בסיכון", אך במידה הולכת וגוברת, בעיות משמעותיות נראו בקצה השני של הרצף החברתי-כלכלי.

Now, while this is a story about America and American Jewry, we must realize that it is on its way here, if it has not already arrived.

In a recent [lecture](#), Amnon Shashua explained that we are in the midst of a massive technological revolution which started in the '80s. This revolution has changed the world, primarily by making all kinds of consumer products available. However, the revolution has changed Israel to a far greater extent because we are not PASSIVELY taking part in the revolution (i.e., merely buying and using technology), we are at the forefront of CREATING that technology and that has influenced the country in many ways, not the least of which is ECONOMICALLY. "There is no comparison to the country's economic status in the '80s to that of today," Amnon explained.

The country has begun to attain affluence and it is time we take note of the DOWNSIDE of this blessing of affluence.

פרשת האזינו

(טו) וַיִּשְׂמַן יִשְׂרָאֵל וַיִּבְעַט שְׂמֵנָה עֲבִית פְּשִׁית וַיִּטֹּשׂ אֱלֹהִים עֲשָׂהוּ וַיִּנְבֵּל צוּר יִשְׁעָתוֹ :

- 1) When we get fat we kick – its easy to ignore our father in Heaven when we think we have taken care of all our needs ourselves.
- 2) But that's only part 1. We don't just get fat. "wax fat, thou didst grow thick, thou didst become gross" – THREE times over fat. When we go in for something we go in BIG.
- 3) We go on till we become a naval. We become disgusting. I would like to offer, in line with the study one on upper-middle-class kids losing values – including religious kids – that even those keeping Torah can and do fall prey to the pursuit of riches. This too is neveilut. I believe we can apply the Ramban's term "naval bereshut hatorah".

רמב"ן פרשת קדושים

(ב) אל כל עדת בני ישראל - כבר אמרו רבותינו (תו"כ ריש הפרשה) שהפרשה הזו נאמרה בהקהל מפני שרוב גופי תורה תלויין בה. וזה טעם "אל כל עדת בני ישראל". אבל הוזכרה כאן בתורת הכהנים מפני שידבר בה על קרבן התודה, ומפני שיזכיר בה המשפט שיצוה לעשות בעושי התועבות הנזכרות והעריות, והתועבות הוזכרו בספר הזה מפני הטעם שכתבנו בתחלת הספר : **קדושים תהיו** - הוּ פרושים מן העריות ומן העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה, לשון רש"י. אבל בתורת כהנים (פרשה א ב) ראיתי סתם, פרושים תהיו. וכן שנו שם (שמיני פרק יב ג), והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני, כשם שאני קדוש כך אתם תהיו קדושים, כשם שאני פרוש כך אתם תהיו פרושים :

ולפי דעתי אין הפרישות הזו לפרוש מן העריות כדברי הרב, אבל הפרישות היא המוזכרת בכל מקום בתלמוד, שבעליה נקראים פרושים :

הענין כי התורה הזהירה בעריות ובמאכלים האסורים והתירה הביאה איש באשתו ואכילת הבשר והיין, א"כ ימצא בעל התאווה מקום להיות שטוף בזמת אשתו או נשי הרבות, ולהיות

בסובאי יין בזוללי בשר למו, וידבר כרצונו בכל הנבלות, שלא הוזכר איסור זה בתורה, והנה יהיה נבל ברשות התורה :

לפיכך בא הכתוב, אחרי שפרט האיסורים שאסר אותם לגמרי, וצוה בדבר כללי שנהיה פרושים מן המותרות. ימעט במשגל, כענין שאמרו (ברכות כב א) שלא יהיו תלמידי חכמים מצויין אצל נשותיהן כתרנגולין, ולא ישמש אלא כפי הצריך בקיום המצוה ממנו. ויקדש עצמו מן היין במיעוט, כמו שקרא הכתוב (במדבר ו ה) הנזיר קדוש, ויזכור הרעות הנזכרות ממנו בתורה בנח ובלוט. וכן יפריש עצמו מן הטומאה, אף על פי שלא הוזהרנו ממנה בתורה, כענין שהזכירו (חגיגה יח ב) בגדי עם הארץ מדרס לפרושים, וכמו שנקרא הנזיר קדוש (במדבר ו ח) בשמרו מטומאת המת גם כן. וגם ישמור פיו ולשונו מהתגאל ברבוי האכילה הגסה ומן הדבור הנמאס, כענין שהזכיר הכתוב (ישעיה ט טז) וכל פה דובר נבלה, ויקדש עצמו בזה עד שיגיע לפרישות, כמה שאמרו על רבי חייא שלא שח שיחה בטלה מימיו :
באלו ובכיוצא בהן באה המצוה הזאת הכללית, אחרי שפרט כל העבירות שהן אסורות לגמרי, עד שיכנס בכלל זאת הצוואה הנקיות בידיו וגופו, כמו שאמרו (ברכות נג ב) והתקדשתם אלו מים ראשונים, והייתם קדושים אלו מים אחרונים, כי קדוש זה שמן ערב. כי אף על פי שאלו מצות מדבריהם, עיקר הכתוב בכיוצא בזה יזהיר, שנהיה נקיים וטהורים ופרושים מהמון בני אדם שהם מלכלכים עצמם במותרות ובכיעורים :

That is, being a glutton is not the only way to be a naval, running after the wrong goals is also neveilit. People may not realize that running after wealth leads one to leave God וַיִּטֵּשׂ אֶלֹהֵי עֲשָׂהוּ and then it's all downhill from there.

So I stand here today to say that we must wake up. We must realize that the wealth that has blessed this country in the past decade is indeed a great blessing. But we must also realize that it is to be used to fulfill our purpose - to be a light unto the nations, to letaken olam bermalchut shadi - and not derail us from it.

The song is followed by Moses' final words – these are his LAST words of speech to the people (after this he only gives them his farewell blessings) as it says:

פרשת האזינו

(מה) וַיְכַל מֹשֶׁה לְדַבֵּר אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל :

I believe his words are the most fitting end to this song of songs:

פרשת האזינו

(מו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שִׁימוּ לְבַבְכֶם לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְעִיד בְּכֶם הַיּוֹם אֲשֶׁר תִּצְּוּ אֶת בְּנֵיכֶם לְשֹׁמֵר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת : (מז) כִּי לֹא דָבָר יֶרַק הוּא מִכֶּם כִּי הוּא חַיִּיכֶם וּבְדָבָר הַזֶּה תִּאָּרִיכוּ יָמִים עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ : פ